

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Quid contra Gilbertum in Concilio Remensi actum fuerit. cap. 2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

impugnasse, quia tantum per monachorum literas huius erroris certior factus est, ut ipse ait c. 1. & ita non plane illum intellexit. Ego tamen persuasum mihi habeo fuisse eundem errorem, quem Gilbertus aliquot post annos tempore Bernardi in eadem Francia publice docuit: est enim eadem omnino ratio utriusque ad hoc tendens, ne tres personae sint eadem omnino res communis, ut ita vnacarnetur persona sine alia, quod sane videbatur sufficienter defendi, si poneremus non tres naturas diuinas, sed vnā communem tribus, re tamen ab illis diuersam. Quare clericus ille non cogebatur, tres Deos asserere, sed solam distinctionem inter essentiam & personas. Refert deinde Anselmus, clericum illum reuocasse sententiam in Concilio Remensi, sub Reynaldo Archi-Episcopo: sed Concilium hoc fuit tempore Anselmi antiquius sanè, quam alterum etiam Remense sub Eugenio III. tempore Bernardi, sicut ipse Anselmus etiam Bernardo antiquior est.

CAPUT II.

Quid contra Gilbertum in Concilio Remensi actum fuerit.

Quod diuina natura, quae diuinitas dicitur, Deus non sit, sed forma, quae Deus est: quemadmodum humanitas homo non est, sed forma, quae est homo.

Quod cum Pater, & Filius, & Spiritus sanctus vnū esse dicuntur, non nisi vna diuinitate esse intelligantur, nec conuerti possit, ut vnus Deus, vel vna substantia, vel vnū aliquid Pater, & Filius, & Spiritus sanctus esse dicatur.

Quod tres personae tribus vnitatibus sint tria, & distinctae proprietates tribus, quae non sunt ipsae personae, sed sunt tres res aeternae, & ab inuicem à diuina substantia in numero differentes.

Quod diuina natura non sit incarnata.

Sequitur deinde in eodem Concilio.

Anno Domini 1148. Symbolum istud sub Eugenio III. Papa in Remensi Concilio firmatum est à Patribus Prouinciarum.

Credimus, & confitemur, simplicem naturam diuinitatis esse Deum, nec aliquo sensu Catholico posse negari, quin diuinitas sit Deus, & Deus diuinitas. Sic vbi vero dicit Domini sapientia, Dominum sapientia sapientem, magnitudine magnum, diuinitate Deum esse, & alia huiusmodi, credimus, non nisi ea sapientia, quae est ipse Deus, sapientem esse: non nisi magnitudinem, quae est ipse Deus, magnum esse: non nisi ea aeternitate, quae est ipse Deus, aeternum esse: non nisi ea vnitatem vnū, quae est ipse, non nisi ea diuinitate Deum, quae est ipse: id est, se ipso sapientem, magnum aeternum, vnū Deum.

Cum de tribus personis loquimur, Patre, & Filio, & Spiritui sancto, ipsas vnū Deum, vnā diuinam substantiam esse fatemur; & è conuerso, cum de vno Deo, vna diuina substantia loquimur, ipsam vnū Deum, vnā diuinam substantiam esse tres personas confitemur.

Credimus, & confitemur, solum Deum Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum aeternum esse, nec aliquas omnino res, siue relationes, siue proprietates, siue singularitates, vel vnitates dicantur, vel alia huiusmodi, adesse Deo, quae sint ab aeterno, & non sint Deus.

Vazquez in I. partem To. II.

Remos coactum fuisse Concilium contra Gilbertum praesente Pontifice Eugenio III. & Cardinalibus, aliisque quamplurimis Episcopis, & Beato Bernardo Abbate, narrat Otto loco allegato. Eiusdem Concilij eodem loco celebrati meminuit idem Bernardus term. 80. in Cantica, aliquantulum à fine, cuius quidem acta contra Gilbertum placuit hic ad verbum referre, ex Codice quodam manu scripto illius Concilij misso ex Gallia ad Gregorium XIII. à Iacobo Amioti Episcopo Antihiodorensi, ex quo, dum Romae essem anno 1590. acta omnia contra Gilbertum transscripta obtinui à Domino Antonio Aquinate, viro non solum Illustri, sed etiam omni virtutum, & literarum genere ornatissimo, quae licet non habeantur in Codice Vaticano eiusdem Concilij, fides nihilominus eis integrè habenda est. Quid vero cauae fuerint, cur in Vaticano non habeantur infra dicemus.

Primum ergo haec erant dogmata, & assertiones Gilberti, quae in eodem Codice scriptae erant.

Otto.
Bernardus.

Affertiones
Gilberti.

10.
Rem. Con-
cilium.
Symbolum
diuinitatis
nem illa &
continua.

Credimus, & confitemur, ipsam diuinitatem, siue substantiam diuinam, siue naturam diuinam dicat, incarnatam esse, sed in filio.

Hactenus in eo codice Concilij Remensis scriptum erat contra propositiones Gilberti.

Otto.

Portò autem scribit Otto cap. illo 57. Bernardum priuatim cum Episcopis provincialium conuenisse, & contra Gilbertum canones edidisse, qui meo iudicio in prædicto symbolo continentur: ideoque in titulo dicitur, à Patribus Provincialium, hoc est, Episcopis compositum. Id quod ægrè tulerunt Cardinales, qui tunc cum Eugenio III. Remis aderant; quia ipsis inconsultis, quidquam Bernardus cum Episcopis ausus fuisset contra Gilbertum definire. Ipse tamen solita modestia se, & Episcopos coram Pontifice, & Cardinalibus excusauit, quod id fecissent, non, ut sine Cardinalium, & Pontificis consensu aliquid definirent, & ultimo iudicio decernerent; sed quia Gilbertus ab ipsis perierat, ut ipse Bernardus, cum quo disputauerat, & alij Episcopi Galliarum fidem suam explicarent. Nihilominus statuit Eugenius, ut symbolum illud, & canones non haberentur, ut regula fidei. Prætermisissimè vero tribus posterioribus, primum, in quo tota erat controversia, definiuit Eugenius cum Cardinalibus, & toto Concilio in hunc modum, ut scribit Otto cap. illo 57. *Ne aliqua ratio inter naturam, & personam diuideret, ne ve Deus diuina essentia diceretur ex sensu ablatum tantum, sed etiam nominatum; hoc est, ne solum dicatur, pater Deitate est Deus, sed est ipsa deitas, ubi plane damnatur expositio illa Gilberti, Pater est sapientia, id est, sapiens, quia nolebat, hanc prædicationem concedere in casu nominandi, ut ostenderet, Deum esse per suam sapientiam sapientem, sed non ipsam sapientiam. Subiungit deinde idem Otto: Vnde adhuc à probatoribus eiusdem Episcopi (ut scilicet Gilberti) auditoribus tenetur, ne ratio ibi discernat in intelligendo, sed in dicendo. Et hæc forsitan fuit causa, ob quam in codice Vaticano solum canones, qui pertinent ad mores, nihil vero contra doctrinam Gilberti haberetur, quia nimis noluisset Pontifex totum illud symbolum haberi, ut regulam fidei: illam vero propositionem, quam definiuit, ponere non curarunt, qui codicem Vaticanum scripserunt, propterea, quod illa non fuerit præcipua causa cogendi Concilium; ibique cum Gilberto res omnes bene fuerint compositæ, cum ipse in Concilio suum retractauerit errorem.*

Definitio
Eugenii
contra
Gilbertum.

Otto.

Gilbert.

Cur illud
symbolum
non sit in
eodem
Vaticano.

12.

Discipuli
Gilberti
postea
dixerunt,
essentia
diuina
distin-
gitur sola
ratione
à re-
lationibus,
Scotus.

Ex his omnibus rectè colligitur, quid fuerit contra Gilbertum definitum, scilicet, ita naturam diuinam esse omnino idem ex natura rei cum persona, ut inter eas non ratio Theologica, ut supra dicebamus, sed sola consideratio mathematica distinguat; quæ sanè definitio, an contra Scoti sententiam vim habeat, cap. 4. dicemus. Porro vnum est obseruandum circa verba Ottonis, quæ proximè retulimus; cum ait inter discipulos Gilberti magis probatos eam postea fuisse communem sententiam, ut ratio non distingueret inter personam, & naturam diuinam in intelligendo, sed in dicendo: id non esse ita accipiendum, ut existimet Otto. Discipulos Gilberti meliorem sententiam secutos dixisse, inter personam & naturam solam esse nominum differentiam, nullam vero, nec per intellectum in ipsa re cogitata, id

quod Nominales asseuerant de attributis essentia, ut disputat. 117. cap. 1. dictum est: sed solum dixisse, nullam esse distinctionem in re ipsa ante intellectum, quam vera ratio Theologica innuat, & ibi esse affirmat; sed eam distinctionem solum esse cogitatione mathematica, ut supra, cap. 1. dicebamus, quam idem dixerunt, esse solum dicendo, quod non attingat rem, ut citin se ipsa. Quia tamen nomina sunt ad exprimendam rem, ut est in mente & conceptu, idem omnino est, rationem illic distinguere in dicendo, ut discipuli Gilberti affirmabant, atque in ipso conceptu, ut distincta apprehendere ea, quæ, ut distincta nominamus.

CAPUT III.

Essentiam diuinam ex natura rei differre à relatione, siue persona, senserunt Scotus, Nominales, & Durandus.

Ex nostris Scholasticis non defuerunt, qui differrent inter essentiam, & relationem ac personam esse distinctionem ex natura rei, & ante intellectum. Fuit in primis in hac sententia Scotus in 1. d. 2. qua. 4. in ordine. §. Sed huic refert, cuius mentem ex professo explicauimus disput. 116. cap. 4. tam de distinctione attributorum inter se, & ab essentia, quam essentia & relationis: ostendimusque ex sententia ipsius, hanc distinctionem esse ex natura rei ante intellectum. Probat vero eadem ratione, quæ utebatur Gilbertus, & cap. 1. huius disputationis retulimus; quia scilicet, impossibile est, esse idem omnino secundum rem, & alterum communicari secundum rem: essentia autem communicari secundum rem filio; & Spiritui sancto, aut generatione, aut inspiratione: relatio vero non communicatur, ergo non possunt esse idem omnino secundum rem.

Consentiunt Gabr. in 1. d. 2. q. 1. art. 1. notatio-
ne 3. & 4. & art. 3. dub. 3. Ocam q. 1. Marfil. in 1. d. 2.
art. 2. concl. 4. & in eo solum ab Scoto differant,
quia ille existimauit, eandem distinctionem forma-
lem ex natura rei esse inter attributa & essen-
tiam & inuicem inter ipsa attributa: hi vero, soli
inter naturam diuinam & relationes. Præterea, illa
non solum in Deo, sed in rebus enim creatis puta-
uit, esse hanc distinctionem; hi vero solum in Deo
hac peculiari ratione eam concedunt: nam quan-
do aliquid idem est cum duobus realiter distinctis,
necessario distingui debet ab vnoquoque, illorum
formaliter ex natura rei, quia non est æque idem
cum vnoquoque; in Deo autem sic habent essen-
tia & relationes, ergo distinguuntur formaliter
ex natura rei. Tamque difficile existimant Gab. Ocam
& Marfilus hoc genus distinctionis, quam ipsam
Trinitatis mysterium, nec in alia mundi parte re-
periri. Hæc etiam ratio si rectè consideretur, non
maior propositio non potest alio modo proba-
ri, quam illo, quo vtuntur Scotus & Gilbertus,
qui